

HANDVEST VAN HET VOLK VOOR GEZONDHEID

INLEIDING

Gezondheid is een sociale, economische en politieke kwestie en bovenal een fundamenteel mensenrecht. Ongelijkheid, armoede, uitbuiting, geweld en onrecht liggen aan de grondslag van de slechte gezondheid en de dood van arme en gemarginaliseerde mensen. Gezondheid voor allen betekent dat machtige belangen moeten bestreden worden, dat globalisering moet bekampt worden en dat politieke en economische prioriteiten drastisch moeten veranderen.

Dit Handvest is gebaseerd op het perspectief van mensen wiens stem zelden of nooit wordt gehoord. Het moedigt mensen aan hun eigen oplossingen te ontwikkelen en plaatselijke autoriteiten, nationale regeringen, internationale organisaties en bedrijven verantwoordelijk te stellen.

VISIE

Rechtvaardigheid, ecologisch duurzame ontwikkeling en vrede zijn de kern van onze visie van een betere wereld: een wereld waarin een gezond leven voor iedereen een realiteit is; een wereld die alle leven en verscheidenheid respecteert en naar waarde schat; een wereld die het openbloeien van ieders talenten en bekwaamheden mogelijk maakt, om elkaar te verrijken; een wereld waarin de stem van het volk bepalend is bij de beslissingen die onze levens vorm geven.

Er zijn meer dan genoeg middelen om deze visie te verwezenlijken.

DE GEZONDHEIDSCRISIS

“Ziekte en dood maken ons elke dag boos. Niet omdat er mensen zijn die ziek worden, noch omdat er mensen sterven. We zijn kwaad omdat vele ziekten en overlijdens hun wortels hebben in het economisch en sociaal beleid dat ons worden opgelegd.”

(Een stem uit Centraal Amerika)

In recente decennia hebben economische veranderingen wereldwijd het leven van de mensen, hun gezondheid en hun toegang tot de gezondheidszorg en andere sociale diensten beïnvloed.

Ondanks niveaus van welstand zonder voorgaande in de wereld, nemen armoede en honger toe. De kloof tussen rijke en arme landen is verbreed, net zoals ongelijkheden binnen de landen, tussen de sociale klassen, tussen mannen en vrouwen en tussen jong en oud.

Een groot deel van de wereldbevolking ontbreekt het nog steeds aan toegang tot voedsel, onderwijs, drinkbaar water, volksgezondheid, onderdak, land en zijn hulpbronnen, tewerkstelling en gezondheidszorg. Discriminatie blijft sterk aanwezig en beïnvloedt zowel het vóórkomen van ziekte als de toegang tot de gezondheidszorg.

De natuurlijke bronnen van de planeet worden met een alarmerende snelheid uitgeput. De daaruit voortvloeiende verloedering van het milieu bedreigt eenieders gezondheid, in het bijzonder die van de armen. Er is een opstoot van nieuwe conflicten, terwijl massavernietigingswapens nog steeds een grote bedreiging vormen.

De hulpbronnen van de wereld zijn in toenemende mate geconcentreerd in de handen van enkelingen die streven naar het maximaliseren van hun privéwinst. Neoliberale politieke en economische beleidslijnen worden vastgelegd door een kleine groep machtige regeringen en door internationale instellingen zoals de Wereldbank, het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldhandelsorganisatie. Dit beleid, tesamen met de niet gereguleerde activiteiten van de multinationale ondernemingen, hebben ernstige gevolgen voor het leven en het levensonderhoud, de gezondheid en het welzijn van mensen zowel in het Noorden als in het Zuiden.

Openbare diensten lenigen de noden van de mensen niet langer, niet in het minst omdat ze verslechterd zijn ten gevolge van besparingen op de sociale budgetten van de overheden. Gezondheidszorg is minder toegankelijk geworden, ongelijker verdeeld en minder aangepast.

Privatisering dreigt de toegang tot de gezondheidszorg verder te ondermijnen en het essentiële principe van gelijkheid te compromitteren. Het blijven voortbestaan van slechte gezondheid die te voorkomen is, de opstoot van ziekten als TBC en malaria en het opduiken en zich verspreiden van nieuwe ziekten als HIV/Aids zijn een grimmige illustratie voor het gebrek aan inzet voor de principes van billijkheid en rechtvaardigheid in de wereld.

PRINCIPES VAN HET HANDVEST VAN HET VOLK VOOR GEZONDHEID

- Het bereiken van het hoogst mogelijke niveau van gezondheid en welzijn is een fundamenteel mensenrecht, ongeacht de kleur, etnische achtergrond, godsdienst, geslacht, ouderdom, bekwaamheden, seksuele geaardheid of klasse van de persoon.
- De principes van universele, alomvattende basisgezondheidszorg (Comprehensive Primary Health Care), die vooropstonden in de de Verklaring van Alma Ata van 1978, zouden de grondslag moeten zijn van elk beleid dat verband houdt met gezondheid. Meer dan ooit is er nood aan een rechtvaardige, participatieve en intersectoriële benadering van gezondheid en gezondheidszorg.
- Regeringen hebben een fundamentele verantwoordelijkheid om de toegang te verzekeren tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg voor iedereen, onderwijs en andere sociale voorzieningen op basis van de noden van de mensen en niet op basis van hun mogelijkheid om ervoor te betalen.
- Het is essentieel dat het volk en de volksorganisaties deelnemen aan het formuleren, het invullen en het evalueren van alle gezondheids- en sociale beleidsvoering en programma's.
- Gezondheid wordt allereerst bepaald door de politieke, economische, sociale en fysieke omgeving en moet, samen met rechtvaardigheid en duurzame ontwikkeling, een topprioriteit krijgen in de lokale, nationale en internationale beleidsvorming.

EEN OPROEP TOT ACTIE

Om de globale gezondheids crisis te bestrijden moeten we actie voeren op alle niveaus - individueel, gemeenschappelijk, nationaal, regionaal en wereldwijd- en in alle sectoren. De eisen hieronder bieden een basis voor actie.

GEZONDHEID IS EEN MENSENRECHT

Gezondheid is een afspiegeling van het engagement van een maatschappij voor billijkheid en rechtvaardigheid. Gezondheid en mensenrechten moeten voorrang hebben op economische en politieke belangen.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- Alle pogingen te steunen om het recht op gezondheid te doen nakomen.
- Te eisen dat regeringen en internationale instellingen hun beleid en praktijk zo formuleren, invullen en uitvoeren dat ze het recht op gezondheid respecteren.
- Volksbewegingen met brede basis op te bouwen om regeringen onder druk te zetten om gezondheid en mensenrechten op te nemen in de nationale grondwet en wetgeving.
- De uitbuiting van de gezondheidsnoden van het volk omwille van de winst te bekampen.

DE AANPAK VAN HET BREDE GAMMA FACTOREN DIE BEPALEND ZIJN VOOR DE GEZONDHEID

Economische uitdagingen

De economie heeft een grote invloed op de volksgezondheid. Economische beleidskeuzes die voorrang verlenen aan rechtvaardigheid, gezondheid en sociaal welzijn kunnen zowel de volksgezondheid als de economie verbeteren.

Een politiek, financieel, landbouw- en industrieel beleid dat vóór alles beantwoordt aan de kapitalistische noden, zoals opgelegd door nationale regeringen en internationale organisaties, vervreemdt de mensen van hun leven en van hun levensonderhoud. Het proces van economische globalisering en liberalisering heeft de ongelijkheden tussen en binnen landen doen toenemen.

Veel landen, in het bijzonder de machtigste, gebruiken hun middelen, inbegrepen economische sancties en militaire tussenkomsten, om hun positie te verstevigen en uit te bouwen, met vernietigende gevolgen voor het leven van de mensen.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- De omvorming te eisen van de Wereldhandelsorganisatie en het globale handelssysteem, opdat ze zouden ophouden de sociale, milieu- en gezondheidsrechten van de mensen te schenden, en een begin zouden maken met positieve discriminatie ten voordele van de landen van het Zuiden. Teneinde de volksgezondheid te beschermen moet zulke omvorming ook de regimes van intellectuele eigendom omvatten, zoals patenten en het akkoord over Handelsgebonden Intellectuele Eigendomsrechten (TRIPS).
- De kwijtschelding van de derdewereldschuld te eisen.
- De radicale omvorming van de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds te eisen, opdat deze instellingen de rechten en belangen van ontwikkelingslanden zouden weerspiegelen en actief promoten.
- De effectieve regulering te eisen van de multinationale ondernemingen, opdat ze geen negatieve effecten zouden hebben op de volksgezondheid, hun werkkrachten niet zouden uitbuiten, het milieu niet zouden schaden en geen inbreuken zouden maken op de nationale soevereiniteit.
- Te verzekeren dat regeringen een landbouwbeleid voeren dat aangepast is aan de noden van de bevolking en niet aan de eisen van de markt, en daarbij voedselveiligheid en gelijke toegang tot voedsel waarborgt.
- Te eisen dat nationale regeringen optreden om het recht op volksgezondheid te beschermen in wetten op intellectuele eigendom.
- De controle en belasting op speculatieve, internationale kapitaalsstromen te eisen.
- Te eisen dat elk economisch beleid onderworpen wordt aan een impactevaluatie wat betreft gezondheid, rechtvaardigheid, gender en milieu, en afdwingbare regulerende maatregelen bevat om naleving ervan te verzekeren.
- Economische theorieën die gericht zijn op groei in vraag te stellen en te vervangen door alternatieven die een humane en duurzame maatschappij scheppen. Economische theorieën moeten de ecologische beperkingen erkennen, het fundamenteel belang van rechtvaardigheid en gezondheid, en de bijdrage van onbetaalde arbeid, in het bijzonder het niet erkend werk van vrouwen.

Sociale en politieke uitdagingen

Een alomvattend sociaal beleid heeft positieve effecten op het leven en het levensonderhoud van mensen. De economische globalisering en privatisering hebben gemeenschappen, families en culturen grondig uiteengerukt. Vrouwen zijn essentieel bij het ondersteunen van het sociaal weefsel van een maatschappij, waar dan ook. Nochtans worden hun basisnoden dikwijls vergeten of ontkend en hun rechten en hun persoon geschonden.

Openbare instellingen worden ondermijnd en verzwakt. Veel van hun verantwoordelijkheden zijn overgedragen aan de privésector, met name aan bedrijven, of aan andere nationale en internationale instellingen, die zelden verantwoording moeten afleggen aan het volk. Verder is de macht van politieke partijen en syndicaten ernstig gekortwiek, terwijl conservatieve en fundamentalistische krachten opgang maken. Participatieve democratie via politieke organisaties en civiele structuren moet kunnen bloeien. Er is een dringende nood om transparantie en verantwoording te stimuleren en te verzekeren.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- De ontwikkeling en de uitvoering van een alomvattend sociaal beleid, met de volledige participatie van het volk, te eisen en te ondersteunen.
- Te verzekeren dat alle vrouwen en mannen gelijke rechten hebben op werk, levensonderhoud, vrijheid van spreken, politieke participatie, religieuze keuze, opvoeding en vrijheid van geweld.
- Druk uit te oefenen op regeringen om een wetgeving in te voeren en op te leggen ter bescherming en promotie van de fysieke, mentale en geestelijke gezondheid en mensenrechten van gemarginaliseerde groepen.
- Te eisen dat onderwijs en gezondheid bovenaan de politieke agenda worden geplaatst. Dit vraagt om gratis en verplicht kwaliteitsonderwijs voor alle kinderen en volwassenen, in het bijzonder meisjes en vrouwen, en voor kwaliteitsopvoeding en zorg voor de allerjongsten.
- Te eisen dat de activiteiten van openbare diensten zoals kinderverzorging, voedselverdeling en sociale behuizing bijdragen tot de gezondheid van individuen en gemeenschappen.
- Elk beleid dat leidt tot het verdrijven van mensen van hun land, huizen of werk te veroordelen en te ijveren voor de ommekeer ervan.
- Zich te verzetten tegen fundamentalistische krachten die de rechten en vrijheden van individuen bedreigen, en in het bijzonder het leven van vrouwen, kinderen en minderheden.
- Zich te verzetten tegen sextoerisme en de globale handel in vrouwen en kinderen.

Ecologische uitdagingen

Water- en luchtvervuiling, snelle klimaatsverandering, afbraak van de ozonlaag, nucleaire energie en afval, giftige scheikundige stoffen en pesticide, verlies van biodiversiteit, ontbossing en gronderosie hebben vérreikende gevolgen voor de volksgezondheid. De basisoorzaken van deze verwoesting zijn de niet duurzame exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen, het ontbreken van een holistische langetermijnvisie, de verspreiding van individualistisch gedrag en van maximaal winstbejag, en de overconsumptie door de rijken. Deze neerwaartse trend moet worden tegengehouden en omgekeerd, onmiddellijk en effectief.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- De multinationale en nationale ondernemingen, de openbare instellingen en het leger verantwoordelijk te stellen voor hun activiteiten die een vernietigende en schadelijke invloed hebben op het milieu en de volksgezondheid.
- Te eisen dat alle ontwikkelingsprojecten geëvalueerd worden volgens gezondheids- en milieucriteria en dat de principes van voorzichtigheid en terughoudendheid worden toegepast wanneer technologieën of beleidslijnen een bedreiging inhouden voor gezondheid of milieu (het voorzorgsprincipe).
- Te eisen dat regeringen zich vlug verbinden tot de vermindering van de uitstoot van verbrandingsgassen op hun eigen grondgebied, en dit veel stricter dan vastgelegd in de internationale overeenkomst over de klimaatsverandering, en zonder hun toevlucht te nemen tot schadelijke of ongepaste technologieën en praktijken.
- Zich te verzetten tegen het overbrengen van schadelijke industrieën en radioactief afval naar armere landen en gemarginaliseerde gemeenschappen, en oplossingen aan te moedigen die de productie van afval verminderen.
- Overconsumptie en niet duurzame levensgewoonten te verminderen, zowel in het Noorden als in het Zuiden, en druk uit te oefenen op de rijke geïndustrialiseerde landen om hun consumptie en vervuiling te verminderen tot 90 procent.

- Maatregelen te eisen om de veiligheid en de gezondheid op het werk te verzekeren, met inbegrip van toezicht op de arbeidsvoorwaarden waarbij de arbeiders zelf centraal staan.
- Maatregelen eisen om ongevallen en verwondingen te voorkomen op het werk, in de gemeenschap en thuis.
- Patenten op het leven te verwerpen en zich te verzetten tegen biopiraterij van traditionele en inheemse kennis en hulpbronnen.
- Indicatoren voor milieu- en sociale vooruitgang te ontwikkelen die gericht zijn op het volk en steunen op de gemeenschap, en aan te dringen op de ontwikkeling en de uitvoering van regelmatige onderzoeken om de milieu verloedering en de gezondheidsstatus van de bevolking te meten.

Oorlog, geweld, conflicten en natuurrampen

Oorlog, geweld, conflicten en natuurrampen verwoesten gemeenschappen en vernietigen de menselijke waardigheid. Ze hebben een erge invloed op de fysieke en mentale gezondheid van hun leden, in het bijzonder van vrouwen en kinderen. Toegenomen wapenleveringen en de agressieve en corrupte internationale wapenhandel ondermijnen de sociale, politieke en economische stabiliteit en het toewijzen van middelen aan de sociale sector.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- Campagnes en bewegingen voor vrede en ontwapening te steunen.
- Campagnes te steunen tegen agressie en tegen het onderzoek, de productie, het testen en het gebruik van massavernietigingswapens en andere wapens, inbegrepen alle types van landmijnen.
- Initiatieven van het volk te ondersteunen om een rechtvaardige en duurzame vrede te bereiken, in het bijzonder in landen in situaties van burgeroorlog en volkerenmoord.
- Het gebruik van kindsoldaten en het misbruiken, verkrachten, martelen en doden van vrouwen en kinderen te veroordelen.
- De stopzetting te eisen van bezetting als een werktuig dat het meest verwoestend is voor de menselijke waardigheid.
- Het militariseren van humanitaire interventies tegen te gaan.
- De radicale omvorming van de VN-Veiligheidsraad te eisen, opdat hij democratisch zou werken.
- Te eisen dat de Verenigde Naties en individuele staten alle soorten sancties beëindigen die gebruikt worden als instrument van agressie en de gezondheid van de burgerbevolking schade kan berokkenen.
- Onafhankelijke initiatieven van het volk aan te moedigen om wijken, gemeenschappen en steden tot vredesgebieden en wapenvrije zones uit te roepen.
- Acties en campagnes te steunen voor de preventie en de vermindering van agressief en gewelddadig gedrag, in het bijzonder van mannen, en het vreedzaam samenleven te bevorderen.
- Acties en campagnes te steunen voor het voorkómen van natuurrampen en het lenigen van het daaruit voortvloeiend menselijk leed.

EEN GEZONDHEIDSSECTOR DIE HET VOLK CENTRAAL STELT

Dit Handvest roept op om te voorzien in universele en alomvattende basisgezondheidszorg, ongeacht de mogelijkheid van de mensen om te betalen. Gezondheidsdiensten moeten democratisch en transparant zijn, en voldoende middelen hebben om dit te bereiken.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- Internationale en nationale beleidsopties die de gezondheidszorg privatiseren en er een koopwaar van maken, tegen te gaan.
- Te eisen dat regeringen een alomvattende basisgezondheidszorg promoten, financieren en beschikbaar stellen als de meest effectieve manier om gezondheidsproblemen te behandelen en de openbare gezondheidszorg te organiseren, zodat een gratis en universele toegang ertoe verzekerd is.
- Druk te zetten op regeringen om een nationaal gezondheids- en geneesmiddelenbeleid aan te nemen, uit te voeren en af te dwingen.
- Te eisen dat regeringen zich verzetten tegen de privatisering van de openbare gezondheidsdiensten en een effectieve regelgeving voor de private medische sector verzekeren, met inbegrip van de caritatieve en NGO-sector.
- Een radicale omvorming van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) te eisen opdat ze zou beantwoorden aan de uitdagingen op vlak van gezondheid op een manier die de armen bevoordeligt, verticale benaderingen vermijdt, een intersectoriële werking verzekert, de volksorganisaties betreft bij de Wereldgezondheidsraad van de WGO en de onafhankelijkheid van bedrijfsbelangen verzekert.
- Promotie te voeren, steun te verlenen en deel te nemen aan acties die de macht en de controle van het volk aanmoedigt over de besluitvorming wat betreft gezondheid, en dit op alle niveaus en inbegrepen de rechten van de patiënt en van de gebruiker.
- Traditionele en holistische genezingsystemen te steunen, te erkennen en te promoten, evenals hun praktici en de integratie ervan in de basisgezondheidszorg.
- Verandering te eisen in de opleiding van gezondheidspersoneel, opdat zij meer probleemgericht en op de praktijk gebaseerd zouden werken, beter de invloed van globale problemen op hun gemeenschappen begrijpen en aangemoedigd worden te werken met de gemeenschappen en hen te respecteren in al hun verscheidenheid.
- Medische en gezondheidstechnologieën, geneesmiddelen inbegrepen, te demystifiëren en te eisen dat ze ondergeschikt worden aan de gezondheidsnoden van het volk.
- Te eisen dat gezondheidsonderzoek, met inbegrip van genetisch onderzoek en de ontwikkeling van geneesmiddelen en reproductieve technologieën, uitgevoerd wordt op een participatieve wijze, gebaseerd op de gezondheidsnoden en door verantwoordelijke instellingen. Het onderzoek moet gericht zijn op het volk en op de volksgezondheid, met respect voor de universele ethische principes.
- Steun te verlenen aan de rechten van het volk op reproductieve en seksuele zelfbeschikking, en zich te verzetten tegen alle gedwongen maatregelen wat betreft bevolkingspolitiek en geboortenregeling. Deze steun behelst ook het recht op het volledig gamma aan veilige en effectieve methoden van vruchtbaarheidsregeling.

PARTICIPATIE VAN HET VOLK VOOR EEN GEZONDE WERELD

Sterke volkorganisaties en bewegingen zijn fundamenteel voor een democratischer, doorzichtiger en transparanter proces van besluitvorming. Het is essentieel dat de civiele, politieke, economische, sociale en culturele rechten van het volk verzekerd zijn. Terwijl de regeringen de hoofdverantwoordelijkheid hebben in het bevorderen van een rechtvaardiger benadering van de gezondheids- en mensenrechten, heeft een brede waaier van groepen en bewegingen uit de civiele maatschappij en de media een belangrijk rol te spelen bij het verzekeren van de macht en de controle van het volk bij het bepalen van het beleid en bij het toezicht op de uitvoering ervan.

Dit Handvest roept iedereen op om:

- Volksorganisaties op te bouwen en te versterken om die de basis moeten vormen voor analyse en actie.
- Acties te bevorderen en te steunen die de betrokkenheid van het volk willen stimuleren bij de besluitvorming op alle niveaus in de openbare diensten, en zich hierin te engageren.

- Te eisen dat volksorganisaties vertegenwoordigd zijn in lokale, nationale en internationale fora die relevant zijn voor de gezondheid.
- Locale initiatieven te steunen die gericht zijn op participatieve democratie door het uitbouwen van solidariteitsnetwerken over de hele wereld, die het volk centraal stellen.

De Volksvergadering voor Gezondheid en het Handvest

De idee voor een Volksvergadering voor Gezondheid (People's Health Assembly, PHA) is gedurende meer dan een decennium besproken. In 1998 lanceerden een aantal organisaties het PHAproces en begonnen een grote internationale ontmoeting te plannen. Deze werd gehouden in Bangladesh op het einde van 2000. Er was ook een waaier van activiteiten voor en na de vergadering, met inbegrip van regionale workshops, het bijeenbrengen van verhalen in verband met volksgezondheid en het ontwerpen van een "Handvest van het Volk voor Gezondheid".

Het voorliggend Handvest steunt op de inzichten van burgers en volksorganisaties van overal ter wereld. Het werd eerst goedgekeurd en voorgelegd voor ondertekening op de Volksvergadering in Savar, Bangladesh, in december 2000.

Het Handvest is een uitdrukking van onze gemeenschappelijke bezorgdheid, onze visie van een betere en gezondere wereld en onze oproep tot radicale acties. Het is een werktuig voor promotie, en een verzamelpunt waarrond een globale gezondheidsbeweging zich kan scharen en waarrond andere netwerken en coalities kunnen gevormd worden.

Sluit je bij ons aan - onderschrijf het Handvest

Wij doen beroep op alle individuen en organisaties om aan te sluiten bij deze globale beweging en nodigen je uit om het Handvest voor Gezondheid van het Volk te onderschrijven en te helpen om het te doen naleven.

PHA secretariaat

E-mail: mailto:gksavar@citechco.net

Website: <http://www.phmovement.org/>

Adres: PHA Secretariat, Gonoshasthaya Kendra, Savar, Dhaka 1344, Bangladesh

Coördinatiecomité:

Asian Community Health Action Network (ACHAN)

Consumers International

Dag Hammarskjöld Foundation (DHF)

Gonoshasthaya Kendra (GK)

Health Action International (HAI)

International People Health Council (IPHC)

Third World Network (TWN)